

Sygn. akt XXIV GW 228/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2022 r.

Sąd Okręgowy w Katowicach XXIV Wydział Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Jarosław Antoniuk

Protokolant: sekr. sąd. Urszula Ozdoba

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2022 r. na rozprawie

sprawy z powództwa L. J., E. J. i P. J.

przeciwko W. Ś.

o zapłatę:

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powodów na rzecz pozwanego kwotę 1.817,00 zł (tysiąc osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1.800,00 zł (tysiąc osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

Sędzia Jarosław Antoniuk

Sygn. akt XXIV GW 228/21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 18 października 2022 r.

Pozwem z dnia 29 czerwca 2020 r. zmodyfikowanym pismem z dnia 4 sierpnia 2020 r., a następnie sprecyzowanym pismem z dnia 11 stycznia 2021 r. powodowie L. J., E. J. i P. J. wniesli o zasądzenie od pozwanego W. Ś. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) kwoty 5.700,00 zł w częściach równych na rzecz każdego z nich, tj. po 1.900,00 zł na rzecz każdego z powodów, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 23 października 2019 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od każdego z powodów zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Powodowie są spadkobiercami W. J. (1) posiadającymi równe udziały w spadku tj. każdy po 1/3 (akt poświadczenia dziedziczenia – k. 14-15).

W. J. (1) jest autorem następujących obrazów:

- a) Obraz (...) opisany na odwrocie: W. J. „ (...) / 90 150 x 120 ”,
- b) Obraz (...) opisany na bieżymie: W. J. „Obraz X/92 150 x 100 ”,
- c) Obraz (...) opisany na odwrocie: W. J. (...) oraz oznaczony: (...)” 130 x 7; 97x 130 48,-; (...)”.

(okoliczność bezsporna)

Pozwany prowadzi działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży detalicznej artykułów używanych w wyspecjalizowanych sklepach pod firmą (...). W ramach działalności prowadzi on aukcje, w tym te, których przedmiotem są dzieła sztuki (dane o pozwanym w (...) informacja powszechnie dostępna w rozumieniu art. 228 § 2 k.p.c.).

Pozwany w toku działalności aukcyjnej posługuje się wzorcem umowy w postaci regulaminu aukcji. W regulaminie zaznaczono, że niektóre ze sprzedawanych obiektów mogą posiadać ceny rezerwowe (pkt 5 Regulaminu). Zgodnie z pkt 6 Regulaminu złożenie najkorzystniejszej oferty prowadzi do jej potwierdzenia poprzez uderzenie młotka. Uderzenie młotka jest równoznaczne z zawarciem umowy sprzedaży. Punkt 8 Regulaminu przewiduje, że „Prawo własności do wylicytowanego obiektu i jego odbiór następuje po zapłacie przez Nabywcę całości wylicytowanej kwoty wraz z opłatą organizacyjną”. Regulamin definiuje również pojęcie „sprzedaży warunkowej”. Jest to warunkowa umowa sprzedaży, która zostaje zawarta gdy cena wylicytowana nie osiągnęła ceny gwarancyjnej (minimalnej). Cena gwarancyjna zaś to najniższa kwota, za którą można sprzedać obiekt bez dodatkowej zgody właściciela. (Regulamin aukcji, <https://polskidomaukcyjny.com.pl/informacje/regulamin> - informacja powszechnie dostępna w rozumieniu art. 228 § 2 k.p.c.)

Podobnymi pojęciami umowy sprzedaży warunkowej oraz ceny gwarancyjnej operują regulaminy aukcji organizowanych przez inne domy aukcyjne takie jak Sopocki Dom Aukcyjny czy Dom Aukcyjny DESA Unicum (<https://www.sda.pl/regulamin,26,pl#:~:text=Regulamin%20sprzeda%C5%BCy%20aukcyjnej%20i%20I.%20Postanowienia%20wst%C4%99pne%20Niniejszy,Sprzeda%C5%BC%20aukcyjna%20...%204%20IV.Informacje%20o%20C3%B3lne%20i.%20;https://desa.pl/pl/regulaminy/regulamin-aukcji/> - informacja powszechnie dostępne w rozumieniu art. 228 § 2 k.p.c.).

Pozwany osobiście prowadzi aukcje, które organizuje w ramach prowadzonego przez siebie domu aukcyjnego. Jako aukcjoner pozwany na początku aukcji informuje potencjalnych licytantów, że niektóre z wystawianych dzieł sztuki mogą mieć ceny minimalne (rezerwowe, gwarancyjne). Jeżeli wylicytowana w trakcie aukcji cena jest niższa niż cena minimalna pozwany udziela przypicia, po czym mówi słowo „pass” oraz informuje licytanta, że nie cena minimalna nie została osiągnięta. W takiej sytuacji po zakończeniu aukcji prowadzone są negocjacje pomiędzy właścicielem dzieła a licytantem, celem obniżenia ceny minimalnej (wyrażenia zgody na sprzedaż) lub podwyższenia zaoferowanej ceny (przesłuchanie pozwanego W. Ś. – k. 144)

Pozwany zawarł umowy komisowe, na mocy których zobowiązał się do sprzedaży odpowiednio (...) za kwotę co najmniej 35.000,00 zł, (...) za kwotę co najmniej 50.000,00 zł i (...) za kwotę co najmniej 50.000,00 zł (umowy przyjęcia obiektów na aukcje – k. 62-63, umowa przyjęcia obiektu do sprzedaży komisowej – k. 64 oraz przesłuchanie pozwanego W. Ś. – k. 143-145).

Licytacja (...) została przeprowadzona 28 kwietnia 2016 r. Wylicytowana kwota wyniosła 48.000,00 zł. Licytację (...) przeprowadzono 23 marca 2017 r., podczas tej licytacji najwyższa złożona kwota wyniosła 23.000,00 zł. Licytację (...) przeprowadzono 22 czerwca 2017 r. Za ten obraz wylicytowano kwotę 43.000,00 zł. Przeprowadzone z komitentami i licytantami negocjacje – z uwagi na nieosiągnięcie przez żaden z obrazów ceny minimalnej – nie doprowadziły do obniżenia przez któregoś z komitentów ceny minimalnej lub podwyższenia zaoferowanej ceny przez któregoś z licytantów. (przesłuchanie pozwanego W. Ś. – k. 143-145).

(...) został zwrócony komitentowi, natomiast obrazy (...) i (...) znajdują się w dalszym ciągu w posiadaniu pozwanego (zeznania świadka D. T. – k. 111v; zeznania świadka M. D. – k. 111v oraz przesłuchanie pozwanego W. Ś. – k. 143-145).

Na stronie internetowej (...) zamieszczane są wyniki aukcji dzieł sztuki w postaci wylicytowanych cen, które przekazywane są przez dom aukcyjny. Przekazywane przez dom aukcyjny dane o wylicytowanych cenach dzieł sztuki nie obejmują informacji, czy wylicytowana cena przekracza cenę minimalną. (korespondencja mailowa – k. 71-72; zeznania świadka D. T. – k. 111v)

Sąd pominął dowody z regulaminu aukcji widniejącego na stronie internetowej pozwanego oraz regulaminy aukcji z dnia 28 kwietnia 2016 r., 23 marca 2017 r. oraz 22 czerwca 2017 r. jako spóźnione oraz powołane z naruszeniem zobowiązania Sądu (art. 205³ § 2 zd. 2 k.p.c.). Jednakże, Sąd uznał jednocześnie, że treść tychże regulaminów stanowi informację powszechnie dostępną w rozumieniu art. 228 § 2 k.p.c. i wziął je pod uwagę w rozstrzygnięciu, gdyż są one umieszczone na stronie internetowej pozwanego.

Sąd zważył co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Powodowie za podstawę roszczeń przyjęli unormowaną w art. 19 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz. U. z 2021 poz. 1062, zwanej dalej „p.a.p.p.”) instytucję droit de suite. Art. 19 ust. 1 p.a.p.p. stanowi, że twórcy i jego spadkobiercom, w przypadku dokonanych zawodowo odsprzedaży oryginalnych egzemplarzy utworu plastycznego lub fotograficznego, przysługuje prawo do wynagrodzenia stanowiącego sumę poniższych stawek:

- 1) 5% części ceny sprzedaży, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale do równowartości 50 000 euro, oraz
 - 2) 3% części ceny sprzedaży, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 50 000,01 euro do równowartości 200 000 euro, oraz
 - 3) 1% części ceny sprzedaży, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 200 000,01 euro do równowartości 350 000 euro, oraz
 - 4) 0,5% części ceny sprzedaży, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 350 000,01 euro do równowartości 500 000 euro, oraz
 - 5) 0,25% części ceny sprzedaży, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale przekraczającym równowartość 500 000 euro
- jednak nie wyższego niż równowartość 12 500 euro.

W polskim porządku prawnym instytucja droit de suite istnieje od 1935 r., na skutek przyjęcia nowelizacji prawa autorskiego ustawą z dnia 22 marca 1935 r. o zmianie ustawy z dnia 29 marca 1926 r. o prawie autorskim (Dz. U. Nr 26, poz. 176). Obecny kształt regulacji stanowi jednak skutek implementacji Dyrektywy 2001/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki. Jak tłumaczy Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, przyjęciu dyrektywy 2001/84 przyświecał podwójny cel, a mianowicie z jednej strony, jak to wynika z motywów trzeciego i czwartego tej dyrektywy, zapewnienie, aby autorzy plastycznych lub graficznych dzieł sztuki mieli udział w sukcesie gospodarczym swoich dzieł, i z drugiej strony, jak uściślają to motywy dziewiąty i dziesiąty tej dyrektywy, wyeliminowanie zakłóceń konkurencji na rynku dzieł sztuki, ponieważ obowiązek zapłaty wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieła w niektórych państwach członkowskich może prowadzić do przeniesienia sprzedaży dzieł do państw członkowskich, w których takie prawo do wynagrodzenia nie jest przewidziane (Wyrok TS z dnia 15 kwietnia 2010 r., C-518/08, FUNDACIÓN GALA-SALVADOR DALÍ I VISUAL ENTIDAD DE GESTIÓN DE ARTISTAS

PLÁSTICOS (VEGAP) v. SOCIÉTÉ DES AUTEURS DANS LES ARTS GRAPHIQUES ET PLASTIQUES (ADAGP) I INNI, ZOTSiS 2010, nr 4A, poz. I-3091, par. 27).

Na gruncie niniejszej sprawy istotny jest pierwszy z tych wskazanych przez Trybunał celów wprowadzenia dyrektywy. Ma ona służyć zapewnieniu określonego poziomu wynagrodzeń dla twórców. Z tego też względu prawo do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieła zostało zdefiniowane jako prawo niezbywalne, którego nie można się zrzec z góry, zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 2001/84. Osiągnięcie tego celu nie jest w żaden sposób zagrożone przez przejście prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży po śmierci autora dzieła na określone kategorie podmiotów prawa z wyłączeniem innych - przejście, które ma charakter pomocniczy względem tego celu (ibidem, par. 28-29).

Jak wynika z treści motywu trzeciego i czwartego dyrektywy celem wprowadzenia instytucji droit de suite do porządków prawnych Państw Członkowskich jest zapewnienie, aby prawo do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży stworzyło możliwość przywrócenia równowagi między sytuacją gospodarczą autorów graficznych i plastycznych dzieł sztuki, a sytuacją innych twórców, którzy czerpią korzyści z tytułu kolejnych eksploatacji swoich utworów. Prawo to stanowi również integralną część prawa autorskiego oraz jest istotnym przywilejem autorów. Wprowadzenie takiego prawa we wszystkich Państwach Członkowskich służy potrzebie zapewnienia twórcom odpowiedniego i standardowego poziomu ochrony.

Kolejne przepisy p.a.p.p. definiują podstawowe pojęcia instytucji droit de suite. Jak stanowi art. 19 ust. 3 p.a.p.p. oryginalnymi egzemplarzami utworu są egzemplarze wykonane osobiście przez twórcę oraz kopie uznane za oryginalne egzemplarze utworu, jeżeli zostały wykonane osobiście, w ograniczonej ilości, przez twórcę lub pod jego nadzorem, ponumerowane, podpisane lub w inny sposób przez niego oznaczone.

Wedle art. 19² p.a.p.p. odsprzedażą jest każda sprzedaż następująca po pierwszym rozporządzeniu egzemplarzem przez twórcę, natomiast odsprzedażą zawodową są wszystkie czynności o charakterze odsprzedaży dokonywane, w ramach prowadzonej działalności, przez sprzedawców, kupujących, pośredników oraz inne podmioty zawodowo zajmujące się handlem dziełami sztuki lub rękopisami utworów literackich i muzycznych.

Norma art. 19³ p.a.p.p. wskazuje, że do zapłaty wynagrodzenia z tytułu droit de suite zobowiązany jest sprzedawca, a gdy działa na rzecz osoby trzeciej, zawodowo zajmującej się handlem dziełami sztuki lub rękopisami utworów literackich i muzycznych, odpowiada z nią solidarnie.

Orzecznictwo stoi na stanowisku, że uprawnienie droit de suite jest odrębnym uprawnieniem autorskoprawnym o charakterze majątkowym, wiążącym się z problematyką oryginału dzieła plastycznego. Zdefiniować je można jako prawo autora oraz jego spadkobierców, do otrzymywania pewnego, określonego w sposób procentowy, wynagrodzenia za kolejną sprzedaż dzieła, w przypadku, gdy odsprzedaż ta ma charakter zawodowy (jest organizowana przez galerie sztuki, domy aukcyjne, itp.). Co warto podkreślić, uprawnienie z tytułu droit de suite jest związane z odsprzedażą utworu. Uznać zatem należy, że z dniem zawarcia ważnej umowy sprzedaży (odsprzedaży) powstaje na rzecz twórcy (jego spadkobierców) opisane roszczenie naliczane od wylicytowanej ceny. Nie ma podstaw do tego, aby wiązać powstanie roszczenia o wynagrodzenie z odsprzedaży dopiero z datą ostatecznego i pełnego wykonania kontraktu przez kupującego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 czerwca 2019 r., V ACa 473/18, LEX nr 2704202, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 maja 2021 r., I ACa 106/21, LEX nr 3232281).

Roszczenie, o którym mowa powyżej dotyczy czynności zawodowej odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła. Są to więc egzemplarze osobiście, w przypadku dzieł sztuki z zakresu malarstwa, własnoręcznie wykonane przez twórcę. Doktryna zalicza do dzieł wykonanych osobiście m. in. obraz namalowany na płótnie. Droit de suite jest wyjątkowo związane nie z utworem, ale z rzeczą zawierającą utwór, która jest przedmiotem zawodowej odsprzedaży (A. Michalak (red.), Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, Warszawa 2019; A. Niewęglowski [w:] Prawo autorskie. Komentarz, Warszawa 2021, art. 19).

Podmiotem zobowiązanym do spełnienia roszczenia jest sprzedawca dzieła, z uwagi na to, że to on wzbogacił się w wyniku otrzymania w momencie zbycia dzieła wyższej ceny niż cena, którą zapłacił za zakup, chyba że działa on na rzecz osoby trzeciej, zawodowo zajmującej się handlem dziełami sztuki lub rękopisami. Wówczas oba podmioty ponoszą odpowiedzialność solidarną. Podmiotem uprawnionym do otrzymania wynagrodzenia z tytułu *droit de suite* jest twórca oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki oraz jego spadkobiercy - zarówno ustawowi, jak i testamentowi. (E. Nagy, *Instytucja droit de suite w polskim i francuskim prawie autorskim*, ZNUJ. PPWI 2016, nr 1, s. 42-77).

Zgodnie z art. 70¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tj. Dz. U. 2022 poz. 1360, zwanej dalej „k.c.”) umowa może być zawarta w drodze aukcji albo przetargu. Norma art. 70² § 1 k.c. mówi, że oferta złożona w toku aukcji przestaje wiązać, gdy inny uczestnik aukcji złożył ofertę korzystniejszą, chyba że w warunkach aukcji zastrzeżono inaczej, natomiast zgodnie z treścią § 2 tego przepisu zawarcie umowy w wyniku aukcji następuje z chwilą udzielenia przybicia.

Warto zwrócić uwagę na stanowisko doktryny w zakresie zawarcia umowy w trybie aukcji następującego z chwilą udzielenia przybicia. Przybicie jest oświadczeniem woli organizatora o przyjęciu oferty zgłoszonej w toku aukcji. Sposób złożenia takiego oświadczenia wynika z warunków aukcji (np. ustne oświadczenie, uderzenie młotkiem). Przepis art. 70² § 2 k.c. nie przewiduje możliwości określenia w warunkach aukcji innej chwili zawarcia umowy. Jeżeli w warunkach aukcji nie zastrzeżono inaczej, udzielenie przybicia dotyczy najkorzystniejszej oferty i następuje po ustaniu postąpień, czyli w sytuacji gdy żaden z licytantów nie zaproponuje oferty korzystniejszej. Przybicie nie jest w tych warunkach przejawem wyboru oferty, ale akceptacją oferty najkorzystniejszej. Aukcja może się nie zakończyć przybicciem tylko wówczas, gdy w jej warunkach zastrzeżono możliwość zamknięcia aukcji bez przyjęcia żadnej oferty. Warunki aukcji mogą też przewidywać możliwość wyboru oferty i udzielenia przybicia w odniesieniu do wybranej oferty, która nie musi być najkorzystniejsza. Jedynym wyjątkiem od zasady zawarcia umowy w chwili udzielenia przybicia jest sytuacja, w której ważność umowy zależy od spełnienia szczególnych wymagań przewidzianych w ustawie. Skutkiem prawnym aukcji jest wówczas powstanie między organizatorem a uczestnikiem, którego oferta została przyjęta, zobowiązania do zawarcia umowy. Zgodnie z art. 70² § 3 k.c. każdy z nich może bowiem dochodzić zawarcia umowy (por. A. Janiak [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna*, wyd. II, red. A. Kidyba, Warszawa 2012, art. 94).

Udzieleniem przybicia jest złożenie przez organizatora oświadczenia przyjmującego ofertę tego uczestnika aukcji, który złożył jako ostatni najkorzystniejszą ofertę. Nie jest konieczne aby elementem przybicia było uderzenie młotkiem (por. P. Machnikowski (red.), *Zobowiązania. Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Tom I. Komentarz*, Warszawa 2022).

Doktryna nie jest zgodna co do skutków braku wyboru najkorzystniejszej oferty w toku aukcji. Prezentowane jest stanowisko, zgodnie z którym w takim przypadku oferentowi, który złożył najkorzystniejszą ofertę przysługuje roszczenie o ukształtowanie. Temu stanowisku przeciwstawiany jest pogląd, w myśl którego oferent może złożyć oświadczenie, że uznaje, iż wobec takiej sytuacji nie jest związany ofertą, a aukcję uznaje za zakończoną bez zawarcia umowy. Według kolejnego alternatywnego zapatrywania, jeśli organizator bezpodstawnie powstrzymuje się z udzieleniem przybicia bądź zamyka aukcję bez udzielenia przybicia, zgłoszona przez uczestnika oferta jako nieprzyjęta niezwłocznie wygasa, a od organizatora można dochodzić roszczeń odszkodowawczych (por. P. Machnikowski (red.), *Zobowiązania. Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Tom I. Komentarz*, Warszawa 2022).

Bez względu na powyższe, udzielenie przybicia stanowi akt zawarcia umowy przez oferenta, który złożył najkorzystniejszą ofertę, gdyż taki skutek przewiduje *expressis verbis* art. 70² § 2 k.c. Strony są bezwzględnie związane wynikami aukcji (por. K. Osajda (red. serii), W. Borysiak (red. tomu), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2022).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy zauważyć należy, że co do każdego z trzech dzieł sztuki, których autorem był W. J. (1), tj. spadkodawca, udzielono przybicia tj. zaakceptowano złożoną ofertę, co jednakże nie jest tożsame z tym, że zawarta umowa doszła do skutku. W żadnym bowiem z omawianych przypadków zaoferowana

podczas przeprowadzonych aukcji cena nie osiągnęła zastrzeżonej w umowie pomiędzy organizatorem aukcji (domem aukcyjnym) jako komisantem a właścicielem dzieła jako komitentem ceny minimalnej (tzw. ceny gwarancyjnej), która, wedle regulaminu aukcji udostępnionego na stronie internetowej pozwanego, stanowiła najniższą kwotę, za którą można odsprzedać obiekt bez dodatkowej zgody właściciela. W myśl regulaminu, brak złożenia w toku aukcji oferty z ceną gwarancyjną prowadził, w chwili dokonania przybicia, do zawarcia warunkowej umowy sprzedaży.

Warunek jest to zdarzenie przyszłe i niepewne, od którego można uzależnić powstanie lub ustanie skutków danej czynności prawnej (art. 89 k.c.). Jak wskazał Sąd Najwyższy, treść normatywna art. 89 k.c. obejmuje zarówno definicję legalną warunku, jak i zasadę dopuszczalności dokonania czynności prawnej pod warunkiem oraz wyjątki od niej, które mogą wynikać z ustawy bądź właściwości czynności prawnej. Warunek w rozumieniu powyższego przepisu to składnik stosunku prawnego, mający formę postanowienia jako elementu czynności prawnej, który uzależnia jej skuteczność prawną od zdarzenia przyszłego i niepewnego. Postanowienie takie, nie konstytuując czynności, przybiera postać zastrzeżenia o znaczeniu *accidentale negotii*. Warunkowa czynność prawna skutkuje związaniem stron czynnością prawną dopóty, dopóki zdarzenie przyszłe i niepewne się nie ziści. Oznacza to, że oświadczenia stron są definitywne w chwili zawarcia umowy i tylko jej skuteczność zależna jest od spełnienia warunku. Okresowy stan zawieszenia kończy się ziszczeniem lub nieziszczeniem zdarzenia, co - bezpośrednio od tej chwili - powoduje uzyskanie, zmianę lub utratę praw lub obowiązków przez strony umowy (skutek prospektywny) (tak Sąd Najwyższy (7) w postanowienie z dnia 22 marca 2013 r., III CZP 85/12, OSNC 2013, nr 11, poz. 132).

W związku z powyższym, z chwilą udzielenia przybicia podczas trzech aukcji, na których oferowano dzieła sztuki o nazwach (...), (...) oraz (...), doszło do zawarcia ważnej umowy sprzedaży, której skuteczność była zależna od ziszczenia się warunku zawieszającego w postaci uzyskania „dodatkowej zgody właściciela” na obniżenie ceny minimalnej do ceny zaoferowanej podczas aukcji, o której mowa w regulaminie, ewentualnie dopłaty przez nabywcę różnicy pomiędzy ceną minimalną, a zaoferowaną. Nie ma przy tym znaczenia, czy dzieła te zostały sprzedane za cenę mieszczącą się w granicach estymacji. Zgodnie z treścią regulaminu „estymacje” są to szacunkowe wartości, jakie obiekt może osiągnąć podczas licytacji, a ich ramy mogą być kształtowane dowolnie, bez związku z ceną minimalną (gwarancyjną). Wskaźnik ten nie ma zatem wpływu na skuteczność lub ważność umowy sprzedaży. Należy również zauważyć, że podczas gdy, zgodnie z regulaminem aukcji, moment przybicia potwierdza uzyskanie ceny wylicytowanej oraz zawarcie umowy sprzedaży, nie jest wykluczone zawarcie tej umowy pod warunkiem, a więc tak, jak miało to miejsce na gruncie niniejszej sprawy. Takie uregulowanie umowy sprzedaży dzieł wystawionych na aukcje jest powszechne w praktyce domów aukcyjnych, m. in. Sopotkiego Domu Aukcyjnego lub Domu Aukcyjnego DESA Unicum.

Okoliczności sprawy i dowody zaoferowane przez strony nie pozwalają na przyjęcie, że została uzyskana dodatkowa zgoda właścicieli dzieł, tj. komitentów, na obniżenie cen minimalnych obrazów do cen za które je wylicytowano. W związku z tym nie można uznać, że do ziszczenia się wyżej opisanego warunku zawieszającego doszło. Wobec tego umowy sprzedaży obrazów (...), (...) oraz (...), których autorem był spadkodawca powodów, zawarte pomiędzy pozwanym a komitentami, pozostały bezskuteczne.

Jak już wskazano powyżej, dla spełnienia się przesłanki roszczenia z art. 19 ust. 1 p.a.p.p., tj. roszczenia o zapłatę wynagrodzenia, musi dojść do dokonania zawodowo odsprzedaży oryginalnych egzemplarzy utworu plastycznego lub fotograficznego, a więc do zawarcia nie tylko ważnej, ale i skutecznej umowy sprzedaży następującej po pierwszym rozporządzeniu egzemplarzem przez twórcę (art. 19² ust. 1 p.a.p.p.) w ramach prowadzonej działalności, przez sprzedawców, kupujących, pośredników oraz inne podmioty zawodowo zajmujące się handlem dziełami sztuki lub rękopisami utworów literackich i muzycznych (art. 19² ust. 2 p.a.p.p.). Na gruncie niniejszej sprawy nie doszło do ziszczenia się warunku zawieszającego zawarcie umowy sprzedaży, wobec czego pozostała ona bezskuteczna, a co za tym idzie nie doszło do odsprzedaży dzieła. W związku z tym, roszczenie o zapłatę wynagrodzenia z art. 19 ust. 1 p.a.p.p., o którego zasądzenie wnosili powodowie, nie powstało.

Jednocześnie wskazać należy, że powodowie – wbrew ciążącemu na nich w świetle art. 6 k.c. obowiązkowi – nie wykazali, aby doszło do zawarcia ważnych i skutecznych umów sprzedaży obrazów (...), (...) oraz (...),

przeciwstawiając zeznaniom świadków i pozwanego oraz kopiom umów komisji wydruki wskazujące na wylicytowane za obrazy ceny, których treść nie pozwala ustalić skąd one pochodzą, a jedynie domniemywać można, że z portalu (...). Tymczasem możliwość żądania przez powodów udostępnienia im przez pozwanego dokumentów, w tym w oryginale, skoro powodowie kwestionowali przedłożone przez pozwanego kopie umów, wskazujących na zawarcie ważnych i skutecznych umów sprzedaży obrazów, dawała im uregulowana w art. 19³ ust. 3 p.a.p.p. instytucja roszczenia informacyjnego, z której powodowie nie skorzystali.

W związku z powyższym, powództwo jako nie zasługujące na uwzględnienie, podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w pkt 1 wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono w pkt 2 wyroku orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c., który stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na koszty postępowania obciążające powodów w łącznej kwocie 1.817,00 zł składały się kwota 1.800,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego pozwanych zgodnie z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 265) oraz kwota 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa zgodnie art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1923 z późn. zm.).

Sędzia Jarosław Antoniuk